

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - juli/srpanj 2015. godine**

Sarajevo, septembar/rujan 2015. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	5
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	9
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	9
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	10
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	12
3.6. <i>Kredit</i>	13
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	15
5. Strane direktne investicije u BiH.....	17

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Dostupni pokazatelji realnog sektora za juli 2015. godine daju „mješovitu sliku“ ekonomske aktivnosti u BiH. Naime, s jedne strane tu je značajan porast vrijednosti vanjskotrgovinskog deficita roba od 6,7% (g/g), dok je s druge strane zabilježeno postepeno ubrzanje rasta industrijske proizvodnje, te snažan realni rast prometa maloprodaje od 8,3%.

Porast vrijednosti vanjskotrgovinskog deficita je prije svega bio nošen sve bržim rastom uvoza na godišnjem nivou uz usporen rast izvoza u odnosu na stopu iz drugog tromjesečja. Tako je u julu stopa godišnjeg rasta robnog uvoza od 4,3% bila skoro dvostruko veća u odnosu na izvoz. Ipak, treba naglasiti da je glavnu ulogu ubrzanja rasta robnog uvoza imao uvoz sirove nafte koji je za 2,5 puta bio veći u odnosu na juli prethodne godine. Drugim riječima, nagli rast uvoza u julu je u velikoj mjeri bio vezan za aktivnosti rafinerije u Brodu, a manje za kretanja domaće tražnje.

To donekle potvrđuje i skroman rast PDV prihoda po prijavama od svega 1,7% (g/g), što je ispod stope na kraju polugodišta.

Ipak, rano je donositi zaključke o trećem kvartalu na bazi nekoliko indikatora jednog mjeseca. Ostaje da se vidi da li će trend postepenog jačanja ekonomske aktivnosti iz prvog polugodišta biti nastavljen.

Naime, nakon što je realno stagnirao u prvom kvartalu, vanjskotrgovinski robni deficit je u drugom tromjesečju bio za 2,1% niži u odnosu na isti period prethodne godine. Do toga je prije svega dovelo ubrzanje godišnjeg rasta izvoza u drugom u odnosu na prvo tromjesečje i to uprkos ubrzanju rasta robnog uvoza. Ovo je bilo praćeno postepenim ubrzanjem rasta prerađivačke industrije i maloprodaje, za razliku od građevinarstva koje u drugom tromjesečju bilježi blag realni pad (0,7%) radova na godišnjem nivou.

Konačno, dostupni pokazatelji ukazuju da je ekonomski rast u prvom polugodištu bio nošen prije svega domaćom tražnjom uz rastući doprinos vanjskog sektora.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-juli 2015. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ohrabruje činjenica da je pozitivni trend iz drugog kvartala nastavljen i tokom jula što potvrđuje rast desezoniranog indeksa industrijske proizvodnje u odnosu na prethodni mjesec od 1,7%. Ovaj rast ostvaren je zahvaljujući poboljšanju izvozne tražnje u glavnim trgovinskim partnerima što potvrđuje povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji zemalja EU², te povećanje bh. izvoza.

Najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje u periodu januar-juli 2015. godine zabilježen je u okviru prerađivačke industrije koja je ostvarila povećanje proizvodnje od 3,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano granama najznačajniji doprinos rastu proizvodnje ostvaren je u okviru industrija koje imaju visok stepen izvoze orijentacije posebno se to odnosi na proizvodnju netrajnih proizvoda za široku potrošnju i intermedijarnih proizvoda gdje su registrirane stope rasta od 16,8% odnosno 7%.

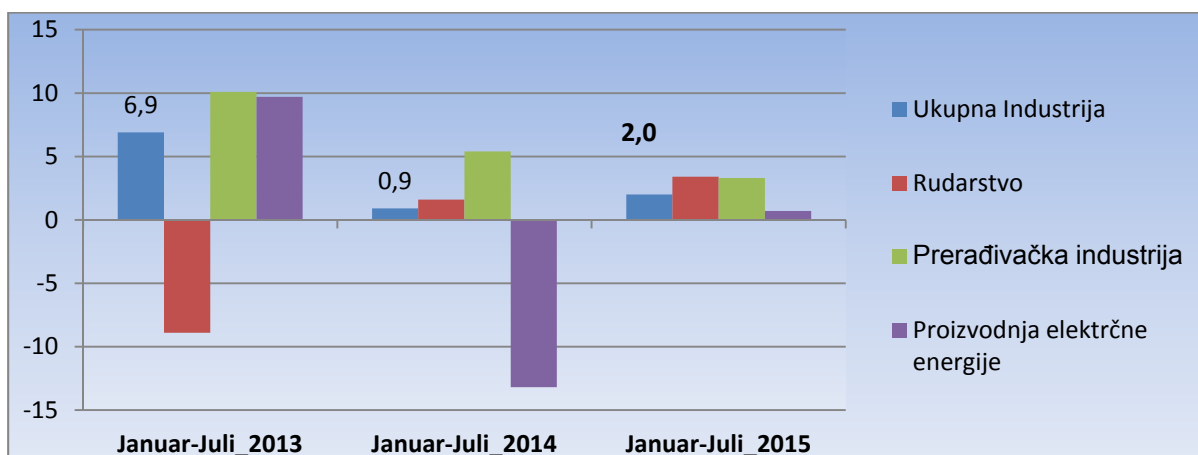
Tako su u periodu januar-juli 2015. godine u poređenju sa prethodnom godinom stope rasta u nekim od vodećih grana respektivno iznosile; proizvodnja namještaja 21,6%, mašina i opreme 15,8%, bazni metali i hemijski proizvodi od oko 7,5%, dok su najznačajnija smanjenja ostvarena u okviru drvne industrije i proizvodnje građevinskog materijala od oko 5% što je posljedica smanjenja građevinskih radova u BiH. Pored prerađivačke industrije, sektor rudarstva također je ostvario rast proizvodnje od oko 3,5% i na taj način doprinio povećanju industrijske proizvodnje u BiH. U okviru sektora rudarstva vrijedi istaći da su rudnici metala i ostalih ruda zahvaljujući oporavku industrije baznih metala u BiH zabilježili rast proizvodnje od preko 13%.

S druge strane, stagnacija u okviru sektora za proizvodnju električne energije odrazila se na proizvodnju u rudnicima uglja gdje je zabilježen samo blagi rast od 1%. Sektor za proizvodnju električne energije koji čini oko 21% ukupne industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-juli 2015. godine zabilježio je stagnaciju sa registriranim rastom u proizvodnje od 0,7%, pri čemu je proizvodnja u hidroelektranama povećana za 13,4%, dok je proizvodnja u okviru termoelektrana u odnosu na isti period prethodne godine smanjena za oko 9% usljed remontnih aktivnosti na postrojenjima.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juli 2015. godine", 26.08.2015.

² Eurostat, July 2015.

Grafikon 1: Industrijska proizvodnja u BiH

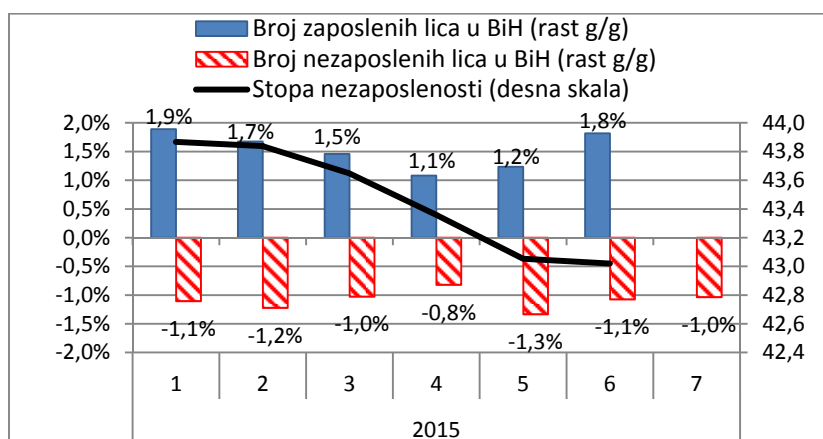

Izvor: BHAS, FZZS, RZZS

1.2. Tržište rada u BiH

Ukupna radna snaga u BiH u prvoj polovini 2015. godine se nastavila povećavati uz porast broja zaposlenih lica. Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u junu 2015. godine je iznosio 714,6³ hiljada i veći je za 1,8% u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine. Prema djelatnostima, broj zaposlenih u posmatranom mjesecu je najviše uvećan u područjima *prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala*, koje ujedno zapošljavaju najveći broj zaposlenih u BiH (poređenje g/g). Najveće stope rasta broja zaposlenih su u djelatnostima *poslovanja nekretninama (11,8% g/g)* i *administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (9,4%)*. Povećanje broja zaposlenih je doprinijelo smanjenju stope nezaposlenosti koja je u junu iznosila 43%.⁴ Ukupan broj nezaposlenih lica u BiH u julu 2015. godine je iznosio 542,9 hiljada, što je za 1% manje u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine.

Grafikon 2: Stope rasta broja zaposlenih i nezaposlenih lica u BiH i administrativna stopa nezaposlenosti⁵

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD

³ Podaci o broju zaposlenih su revidirani za 2015. godinu i posljednji kvartal 2014. godine. Izvor: BHAS.

⁴ Administrativna stopa nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja nezaposlenih lica i ukupne radne snage. Podatak se odnosi na juni jer broj zaposlenih za juli nije objavljen u periodu izrade Informacije.

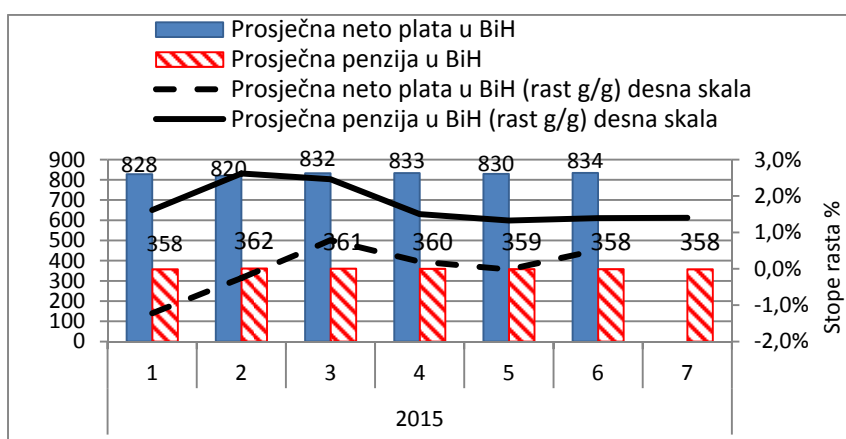
⁵ Podatak o broju zaposlenih za juli 2015. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

Prosječna neto plata u BiH u junu 2015. godine je nominalno skromno uvećana (0,5%) u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine i iznosi 834 KM. Najveća neto plata u posmatranom mjesecu je zabilježena u području *finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja* (1.350 KM), dok je najniža neto plata u *građevinarstvu* (522 KM).

Poređenjem prosječne neto plate u prvom polugodištu 2015. godine sa istim periodom prethodne godine, neto plata se nije mijenjala, ali je realno bila veća za 0,6% zbog deflacije. Skroman rast plata u većini djelatnosti, uz smanjenje⁶ plata u pojedinim djelatnostima, doprinijeli su da prosječna neto plata u P1 2015. godine ostane gotovo ista kao u P1 2014. godine.

Ukupan broj penzionera u BiH u julu 2015. godine je iznosio 646,4⁷ hiljada što je za 1,4% g/g. Prosječna penzija u BiH u posmatranom mjesecu je iznosila 358 KM i nominalno je veća za 1,4% g/g, ali se u odnosu na prethodni mjesec nije mijenjala.⁸ Minimalne penzije su u posmatranom mjesecu iznosile 326,2 KM u FBiH i 174,4 KM u RS.

Grafikon 3: Prosječne neto plate i penzije u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Za sedam mjeseci tekuće godine prikupljeno je 3,6 milijardi bruto prihoda, što predstavlja povećanje od 4,2% u odnosu na isti period prethodne godine. U navedenom periodu, rast prikupljenih bruto prihoda, kao i smanjenje iznosa povrata, dovelo je do rasta prikupljenih neto prihoda (7,7%).

Sve kategorije prikupljenih neto prihoda bilježe pozitivne stope rasta, što se može vidjeti iz tabele ispod.

Prema poreskim prijavama za juli, prihodi od PDV-a bilježe povećanje (1,7%), dok za period I-VII 2015. godine bilježe povećanje od 2,4%.

⁶ Poljoprivreda, lov i šumarstvo, građevinarstvo, informacije i komunikacije, poslovanje nekretninama, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, umjetnost, zabava i rekreacija.

⁷ Ukupan broj penzionera obuhvata sve penzionere koji su primili penzije iz Fonda RS i Federalnog zavoda za MIO/PIO.

⁸ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

Raspoloživi prihodi za raspodjelu u julu 2015. godinu viši su za 3,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Nakon izdvajanja sredstava za putarine (izgradnja autoputeva) i minimalne rezerve, iznos koji ostaje za raspodjelu korisnicima je veći za 6,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Od tog iznosa, izdvojena sredstva namijenjena servisiranju vanjskog duga su manja za 10,7%, dok su sredstva namijenjena finansiranju budžeta veća za 7,8%.

Grafikon 4: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2014 struktura	2012	2013	2014	2014 I-VII	2015 I-VII	2015	
							jun	jul
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	-0,1	0,2	6,1	3,4	4,2	8,3	4,2
Povrati	18,5	0,2	12,8	17,6	11,7	-2,1	-3,9	-5,2
Neto prihodi - prikupljeno	81,5	-0,1	-2,1	3,8	1,2	5,7	11,1	7,7
PDV	51,5	0,5	-1,9	3,4	0,8	3,5	11,8	5,8
Carine	3,7	-18,5	-5,6	11,5	11,0	8,1	2,7	4,5
Akcize	21,2	2,8	-2,5	3,2	-1,0	9,7	16,2	7,9
Putarine	4,7	-1,3	-0,1	3,2	4,9	7,6	11,0	6,8
Ostali prihodi	0,3	-1,7	1,9	7,6	8,6	0,6	-16,9	3,4
Neusklađeni prihodi	0,1	-75,0	103,9	612,8	173,3	66,4	0,0	0,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	0,0	0,1	6,0	3,2	4,3	8,3	3,7
Minimalne rezerve	18,8	0,2	12,6	17,4	13,8	-2,7	-2,4	-7,5
Budžeti	81,2	-0,1	-2,1	3,6	0,9	6,0	10,9	6,3
Servisiranje vanjskog duga	10,6	37,2	47,5	2,9	28,8	-20,7	-53,3	-10,7
FBiH	6,8	37,8	51,0	3,3	31,0	-20,6	-56,1	-10,7
RS	3,7	36,1	41,1	1,9	24,4	-21,1	-48,0	-10,7
BD	0,0	19,7	474,5	83,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	70,6	-2,8	-7,2	3,8	-2,8	10,7	43,3	7,8
Institucije BiH	12,1	8,9	0,0	0,0	0,0	0,7	4,8	0,0
FBiH	37,2	-6,0	-7,7	4,8	-4,2	14,6	62,6	8,1
RS	18,9	-2,8	-11,0	4,3	-2,2	10,4	9,7	11,8
BD	2,4	-1,5	-2,9	3,9	0,3	7,0	11,2	7,5

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Rast ukupno prikupljenih prihoda u nadležnosti PU FBiH od 4,1% i neznatno smanjenje istih u RS (0,3%), rezultirali su rastom navedenih prihoda na nivou BiH od 2,5%. Prihodi koje je prikupila PU FBiH su zabilježili rast zahvaljujući rastu svih kategorija prihoda (direktni porezi, doprinosi i ostali prihodi).

U RS prihodi od poreza na dohodak još uvijek bilježe smanjenje. Takođe, i prihodi po osnovu taksi, naknada i ostalih prihoda nastavljaju da se smanjuju, što je započelo prije par mjeseci. Negativan rast bilježe i prihodi od doprinosa u zdravstvenom fondu.

Kako su se kretale pojedine kategorije prihoda u entiteskim poreskim uparavama može se vidjeti iz tabele ispod.

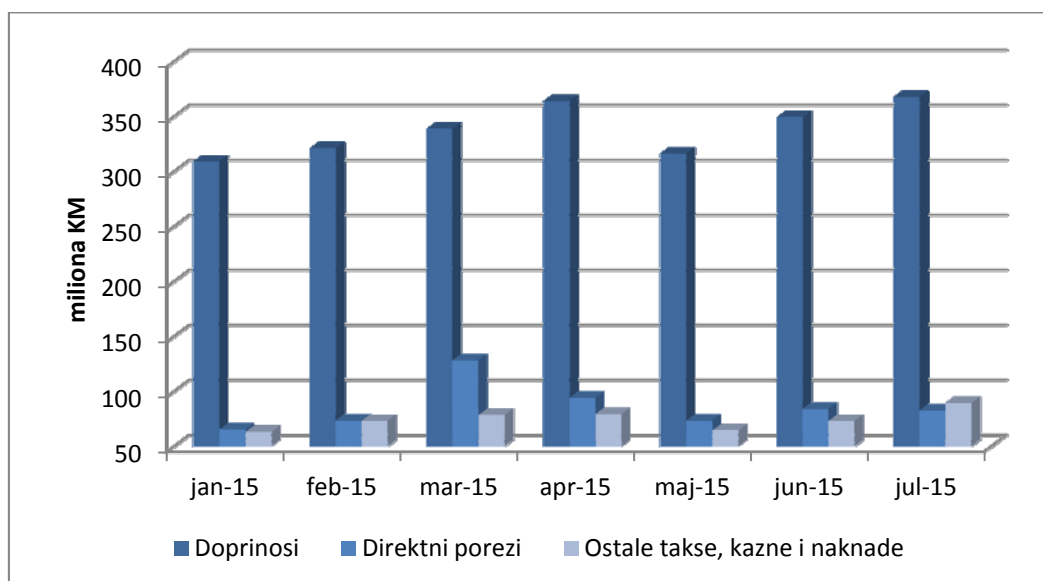
Grafikon 5: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH I-VII 2015			RS I-VII 2015			BiH I-VII 2015		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2014	2015		2014	2015		2014	2015	
Direktni porezi	323,2	346,2	7,1	242,3	254,4	5,0	565,4	600,7	6,2
Porez na dohodak	167,3	173,2	3,5	132,9	132,1	-0,6	300,1	305,3	1,7
Porez na dobit	104,3	116,7	11,9	89,7	98,6	9,9	194,0	215,3	11,0
Porezi građana	50,9	55,6	9,3	12,3	13,9	12,7	63,2	69,5	10,0
Ostali porezi	0,7	0,7	2,2	7,3	9,9	34,3	8,0	10,6	31,5
Ostale takse, kazne i naknade	280,3	321,3	14,6	217,0	199,4	-18,1	497,3	520,7	4,7
Doprinosi	1.572,6	1.597,9	1,6	766,9	768,7	0,2	2.339,5	2.366,6	1,2
PIO	870,8	884,4	1,6	422,2	429,6	1,8	1.293,0	1.314,0	1,6
Zdravstvo	630,8	641,4	1,7	290,6	282,9	-2,6	921,3	924,3	0,3
Nezaposleni	71,0	72,1	1,5	21,0	21,8	3,9	92,0	93,9	2,1
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	31,0	32,1	3,6	31,0	32,1	3,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,2	2,3	5,5	2,2	2,3	5,5
UKUPNO	2.176,1	2.265,5	4,1	1.226,1	1.222,6	-0,3	3.402,3	3.488,0	2,5

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Na grafikonu ispod prikazan je iznos prikupljenih prihoda po kategorijama, u periodu I-VII posmatrane godine.

Grafikon 6: Prikupljeni prihodi od direktnih poreza, doprinosa i ostali prihodi po mjesecima u 2015. godini

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor u BiH

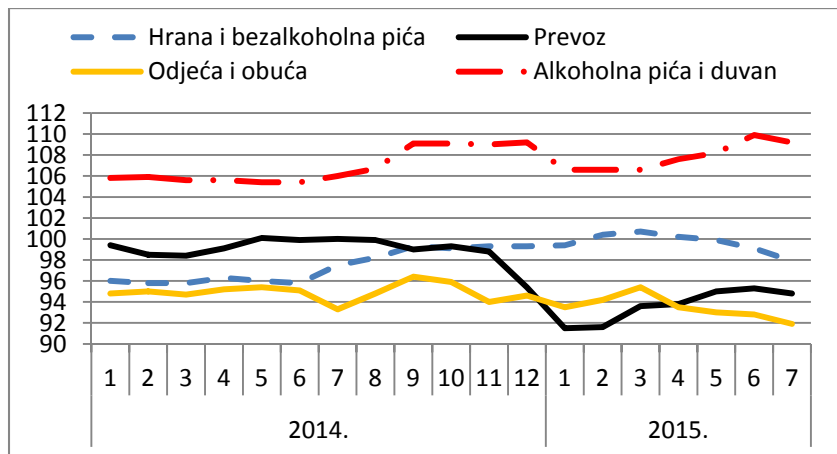
3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Cijene nafte na svjetskom tržištu su značajno determinisale nivo inflacije ne samo u BiH nego i u Evropskoj Uniji. U julu 2015. godine u EU 28 je zabilježena inflacija od 0,1% g/g.⁹ Cijena nafte u posmatranom mjesecu je iznosila 55,9¹⁰ \$/barel što je za 47,8% manje u odnosu na isti mjesec 2014. godine. Istovremeno cijene hrane na svjetskom tržištu su takođe niže za 16,6% g/g.

Zbog nižih cijena nafte i hrane, uz skroman rast cijena ostalih proizvoda i usluga u CPI indeksu, u BiH je u julu zabilježena deflacija od 1,1% g/g, odnosno 0,6% za period I-VII 2015. godine. Najznačajnije smanjenje cijena u BiH je u odjeljcima prevoza, hrane i bezalkoholnih pića te odjeće i obuće. Cijene u odjeljku *prevoza* u julu 2015. godine su smanjene za 5,2% g/g, zbog nižih cijena goriva i maziva za lična vozila. U odjeljku *hrane i bezalkoholnih pića* cijene su smanjene za 2,1% g/g, te *odjeće i obuće* za 8,1%.

Najbrži rast cijena u julu 2015. godine u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine je zabilježen u odjeljku *alkohola i duvana* (9,2%) zbog povećanja akciza na cigarete i poskupljenja cigareta u P1 2015. godine.¹¹

Grafikon 7: Indeksi potrošačkih cijena pojedinih odjeljaka CPI indeksa – poređenje g/g

Izvor: BHAS

3.2. Monetarni agregati

Trend pozitivnog godišnjeg rasta ukupne novčane mase nastavljen je i u srpnju 2015., pa je ukupna novčana masa (M2) za sedam mjeseci 2015. iznosila 17,9 mlrd. KM. Poredeći s istim razdobljem prošle godine zabilježen je rast od 8,3%. Kao i u prethodnim mjesecima, najveći doprinos rastu M2 dali su depoziti u domaćoj valuti, koji je iznosio 4,3 p.b., od čega se na prenosive depozite odnosi 2,8 p.b., a na ostale depozite 1,5 p.b. Zatim slijede depoziti u inozemnoj valuti s doprinosom rastu M2 od 2,3 p.b., od čega se na prenosive depozite odnosi 0,5 p.b., a na ostale depozite 1,8 p.b. Doprinos gotovine izvan banaka rastu M2 iznosio je 1,7 p.b.

⁹ Preliminarna procjena Eurostata. Izvor: Eurostat.

¹⁰ Crude Oil, Dated Brent. Izvor: MMF baza podataka.

¹¹ Detaljnije o akcizama na cigarete i poskupljenju cigareta i duvana u prethodnim Informacijama iz 2015. godine.

Pričuvni novac (M0) u promatranom razdoblju iznosio je 7,2 mlrd. KM što je za 5,2% veće u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Budući da M2 raste brže u odnosu na M0, novčana multiplikacija je nešto brža poredeći g/g. Novčani multiplikator za promatrano razdoblje iznosio je 2,49.

Grafikon 8: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹²

Godina	Mjesec	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	2	3	4	5	6=4+5
2015.	01.	6.846	7.226	10.007	17.233
2015.	02.	6.836	7.254	10.048	17.302
2015.	03.	6.808	7.250	10.070	17.320
2015.	04.	6.969	7.373	10.143	17.516
2015.	05.	7.071	7.513	10.195	17.708
2015.	06.	6.957	7.432	10.302	17.734
2015.	07.	7.211	7.673	10.286	17.960
Stope rasta g/g					
2015.	01.	9,1%	9,4%	5,9%	7,3%
2015.	02.	7,9%	9,6%	5,0%	6,9%
2015.	03.	7,9%	8,8%	6,1%	7,2%
2015.	04.	8,1%	9,8%	7,1%	8,2%
2015.	05.	9,9%	10,5%	6,4%	8,1%
2015.	06.	8,4%	10,1%	7,8%	8,8%
2015.	07.	5,2%	11,0%	6,4%	8,3%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obvezna pričuva Centralne banke BiH

Prosječan saldo računa obveznih pričuva na kraju srpnja 2015. godine iznosio je 3,7 mlrd. KM, a rast svega 1,0% g/g. Godišnji rast prosječnog salda obveznih pričuva znatno je usporio u odnosu na mjesec ranije zahvaljujući negativnom rastu viška iznad obveznih pričuva od -1,3% g/g.

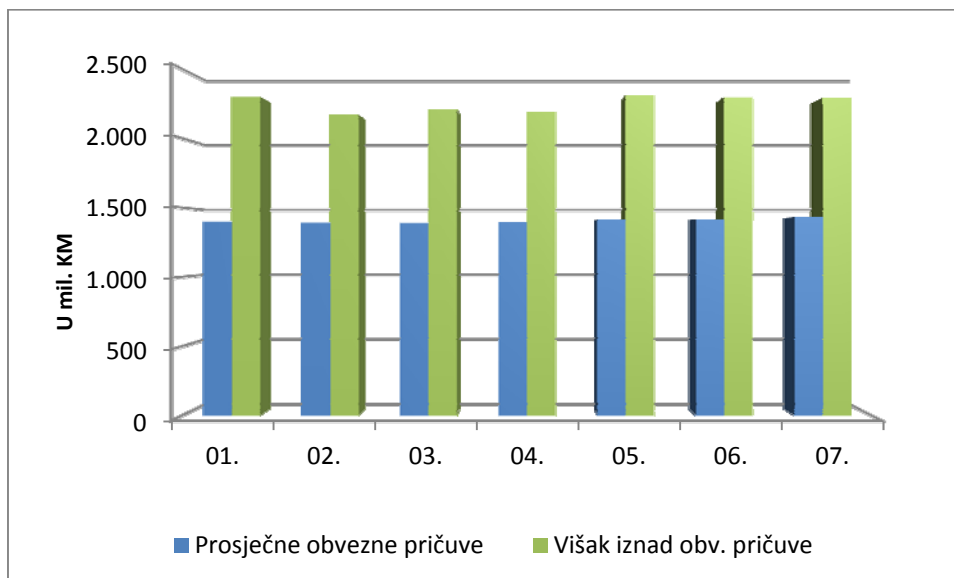
Višak sredstava iznad obvezne pričuve čini 61,6% ukupnih sredstava koji se nalaze na računu obveznih pričuva banaka kod CB, dok prosječne obvezne pričuve čine 38,4%. Prosječne obvezne pričuve iznosile su 1,4 mlrd. KM i zabilježile su pozitivan godišnji rast od 4,9%.

Stopa obvezne pričuve iznosila je 8,6%, a implicitna stopa obvezne pričuve iznosila je 22,4%¹³.

¹² Pričuvni novac (M0) čine gotovina izvan monetarnih vlasti, depoziti banaka kod monetarnih vlasti i prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti. Transakcijski novac (M1) čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. Kvazi novac (QM) čine ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti i ostali depoziti u inozemnoj valuti. M1 i QM čine M2.

¹³ Prosječna stopa obvezne pričuve izračunata je kao odnos prosječne obvezne pričuve i osnovice za obračuna obvezne pričuve, a implicitna stopa obvezne pričuve izračunata je kao odnos prosječnog salda računa obveznih pričuva kod CBBiH i osnovice za obračuna obvezne pričuve.

Grafikon 9: Struktura računa obveznih pričuva (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Positivan rast bruto deviznih pričuva nastavljen je i u srpnju 2015. godine kada je iznosio je 9,6% g/g. U odnosu na kraj 2014. godine zabilježen je rast od 4,9%. Ukupno za sedam mjeseci bruto devizne pričuve iznosile su 8,2 mlrd. KM.

Promatrajući strukturu deviznih pričuva vidljivo je da investicije u vrijednosne papire povećavaju svoje učešće u bruto deviznim pričuvama. Za promatrano razdoblje učešće vrijednosnih papira iznosilo 83,8% što je poredeći s istim razdobljem prošle godine povećanje od 15,1 p.b.

Posljedično, učešće depozita kod nerezidentnih banaka smanjeno je za 14,9 p.b poredeći s istim razdobljem prošle godine i na kraju srpnja je iznosio 13%. Zlato u bruto deviznim pričuvama ima učešće od 2,3%, a zatim slijede inozemna valuta u trezoru CB BiH s 0,9% te držanje SDR sa svega 0,1% učešća.

Grafikon 10: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...8
2015.	01.	213	5	84	1.988	0	5.505	7.795
2015.	02.	203	9	89	1.904	0	5.638	7.843
2015.	03.	205	9	97	1.202	0	6.284	7.797
2015.	04.	202	9	110	1.366	0	6.250	7.938
2015.	05.	204	7	120	1.397	0	6.324	8.051
2015.	06.	198	6	62	1.113	0	6.533	7.912
2015.	07.	188	7	71	1.064	0	6.880	8.209
Stopa rasta g/g								
2015.	01.	23,9%	-94,3%	-30,0%	-19,5%	-	32,1%	11,0%
2015.	02.	11,1%	259,6%	55,0%	-3,7%	-	19,3%	12,9%
2015.	03.	16,9%	268,0%	33,8%	-20,1%	-	20,9%	12,1%
2015.	04.	15,2%	78,4%	18,5%	-10,9%	-	18,6%	12,1%
2015.	05.	18,0%	135,0%	7,4%	-1,5%	-	17,5%	13,6%
2015.	06.	8,1%	138,9%	3,9%	-22,7%	-	19,7%	10,8%
2015.	07.	4,5%	2,7%	-5,8%	-48,9%	-	33,8%	9,6%

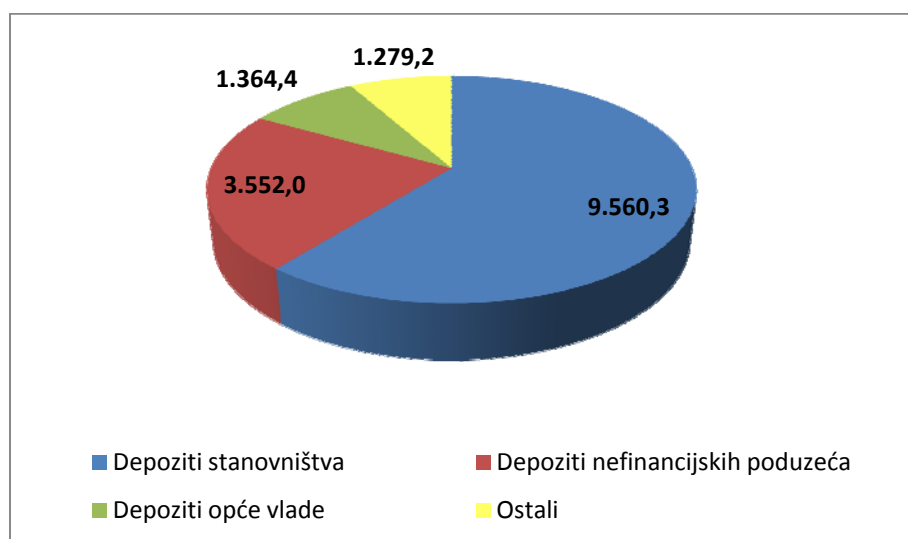
Izvor: CB BiH

3.5. Depoziti

Ukupni depoziti za sedam mjeseci 2015. godine iznosili su 15,8 mlrd. KM i veći su za 5,1% g/g. Promatrajući sektorsku strukturu, depoziti stanovništva imaju najveće učešće u ukupnim depozitima (60,7%), a bilježe i najveći rast poredeći s drugim sektorima (9,2% g/g). Zatim slijede depoziti nefinancijskih poduzeća s 22,5%.

Rast depozita ovoga sektora je više nego u pola manji od rasta depozita stanovništva i iznosi 4,5% g/g. S druge strane, depoziti opće vlade čine 8,7% ukupnih depozita i bilježe ubrzan negativan rast od 16,6% g/g. Ostali sektori skupa imaju učešće od 8,1% i zabilježili su rast od 6,2% g/g. Iznosi depozita po sektorima prikazani su na grafikonu ispod.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita za I. – VII. 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

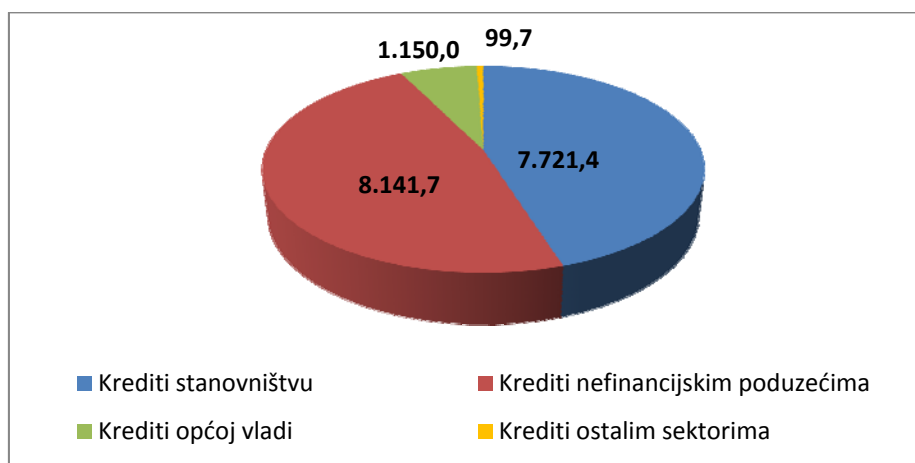
Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti za promatrano razdoblje iznosili su 17,1 mlrd. KM. Trend slabog rasta ukupnih kredita zbog negativnog rasta kredita nefinancijskim poduzećima nastavljen je i u srpnju 2015. godine kada je stopa rasta ukupnih kredita iznosila 2,1% g/g. Krediti plasirani sektoru nefinancijskih poduzeća još uvijek imaju najveće učešće u ukupnim kreditima (47,6%), iako se to učešće smanjuje iz mjeseca u mjesec.

U promatranom razdoblju zabilježili su stopu rasta od -2,3% g/g. Krediti dani sektoru stanovništva čine 45,1% i u odnosu na isto razdoblje prošle zabilježili su rast od 4,9% g/g. Krediti opće vlade bilježe najveći rast i to 17,2% g/g, a u ukupnim kreditima učestvuju sa 6,7%. Ostali sektori zajedno imaju zanemarivo učešće u ukupnim kreditima. Iznosi kredita po sektorima prikazani su na grafikonu ispod.

Grafikon 12: Sektorska struktura kredita za I. – VII. 2015. odine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu julu 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 428,86 miliona KM što čini 85,3% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Koristeći infrastrukturu Sarajevske berze – burze održane su 30. i 31. emisija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine, u ukupnom iznosu od 39,9 miliona KM što čini 9,3% ostvarenog prometa.

Promet na SASE u mjesecu julu je veći za 8,9 puta u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine. Najveći promet na SASE u julu ostvaren je sa dionicama emitenta Unicredit bank d.d. u iznosu od 175,35 miliona KM što iznosi oko 41,4% ukupnog prometa.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu julu 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 74 miliona KM što čini 14,7% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 59,9 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica i trezorskih zapisa RS što iznosi 81% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu julu. Promet na BLSE je veći za gotovo 4 puta u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Najveći promet na BLSE u julu ostvaren je sa dionicama emitenta RS izmirenje ratne štete br.6 u iznosu od 1,7 miliona KM.

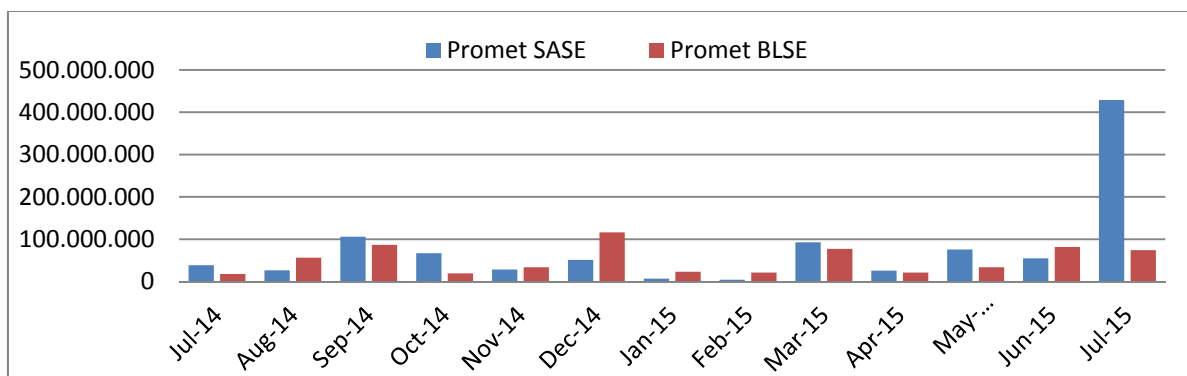
Tabela 10: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Juli-13	6.696.618,36	8.877.932,69	15.574.551
Juli-14	38.522.840,55	17.752.984,13	56.275.825
Juli-15	428.859.926,46	74.044.716,93	502.904.643

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u mjesecu julu na obje berze (SASE i BLSE) u iznosu od 502,9 miliona KM je veći 11,1 puta u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine.

Grafikon 13: Promet na SASE i BLSE uporedno

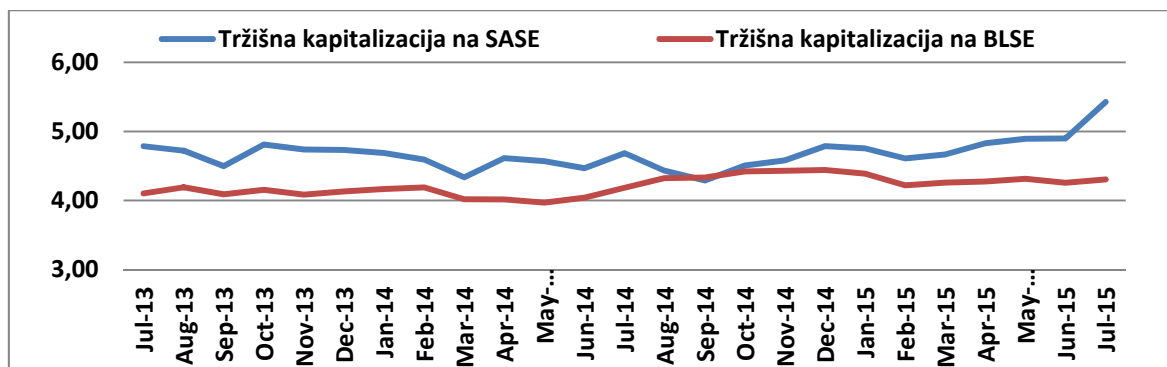

Izvor: SASE i BLSE

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu julu 2015. godine sa vrijednostima u mjesecu julu 2014. godine zabilježen je rast od 15,8%, i ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 55,8%.

Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu julu 2015. godine bilježi rast od 2,8% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu julu 2014. godine i učestvuje u ukupnoj kapitalizaciji sa 44,2%. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u julu 2015. godine bilježi rast od 9,7% u odnosu na vrijednosti u mjesecu julu 2014. godine.

Grafikon 14: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM

Izvor: SASE i BLSE

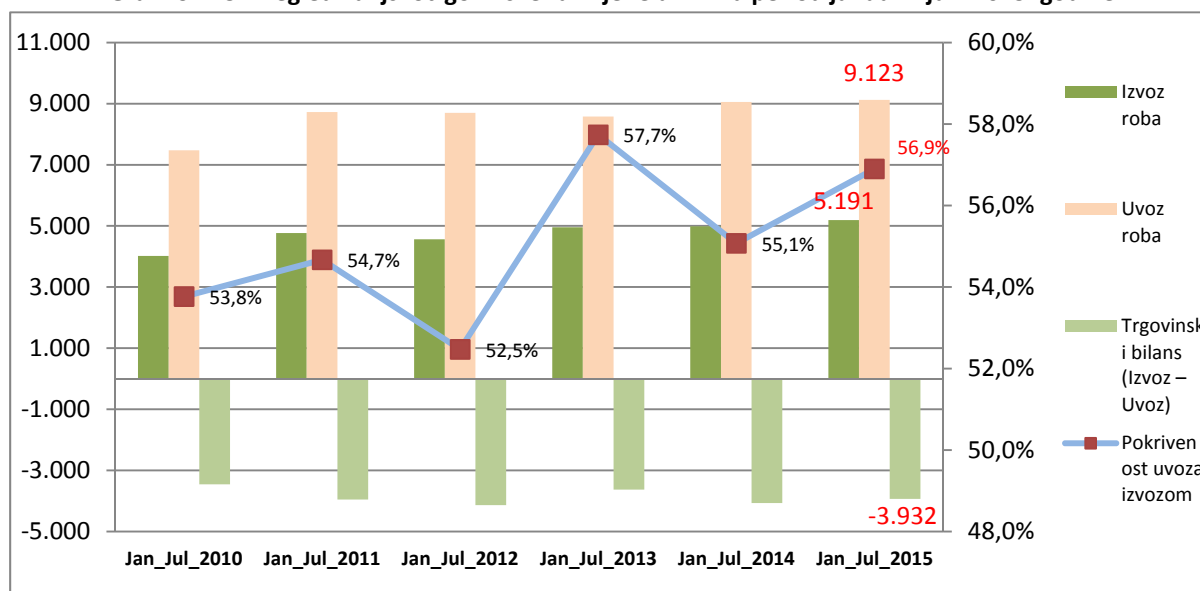
4. Vanjski sektor

U periodu januar-juli 2015. godine vanjskotrgovinsku razmjenu u BiH karakterisali su povećanje ukupne robne razmjene, izvoza i u manjoj mjeri uvoza, smanjenje deficita i bolja pokrivenost uvoza izvozom u odnosu na isti period prethodne godine. Ovaj pozitivni trend nastavljen je zahvaljujući jačanju izvozne tražnje u glavnim bh. trgovinskim partnerima, što potvrđuje niz kratkoročnih indikatora kao što su povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji zemalja EU od 1,6%, te višemjesečni rast kompozitnog indeksa ekonomskih očekivanja *ESI* (*Economic Sentiment Indicator*) koji je u julu 2015. godine dostigao vrijednost od 106,6.¹⁴ Poboljšanje izvozne tražnje za posljedicu je imalo povećanje ekonomske aktivnosti u BiH, a posebno se to odnosi na rast proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji od 3,3%, što je predstavljalo ključnu determinantu kretanja bh. vanjskotrgovinske razmjene.

Ukupni bh. izvoz u periodu januar-juli 2015. godine iznosio je 5,191 milijardi KM i u odnosu na isti period prethodne godine povećan je za 4,1%. U okviru bh. izvoza najviše stope rasta i samim tim najznačajniji doprinos rastu ostvaren je kategorijama baznih metala 7,3% (aluminijum) prehrambenih proizvoda 23,2% (meso i mesni proizvodi), hemijskih proizvoda 14%, električne opreme 16% i koks 34%.

S druge strane, najznačajnije smanjenje a samim tim i najveći negativan doprinos rastu izvoza ostvaren je u kategorijama proizvoda mineralnog porijekla, obuće, sekundarnih sirovina i farmaceutskih proizvoda. Pojedinačno posmatrano najznačajnije smanjenje od preko 50% registrirano je u okviru izvoza nafte i naftnih derivata, tako je negativni doprinos rastu izvoza u ovoj kategoriji iznosio skoro 2 p.p. Potrebno je također istaći da pad cijena nafte na svjetskom tržištu od preko 40% u velikoj mjeri odredio kretanje izvoza u ovom sketoru.

Grafikon 15: Pregled vanjskotrgovinske razmjene u BiH za period januar – juli 2015. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ako se bh. izvoz tokom prvih 7 mjeseci 2015. godine posmatra po geografskoj strukturi evidentno je povećanje izvoza u zemlje CEFTA od 7,5%, dok je rast izvoza u zemlje EU bio nešto skromniji i iznosio je 2,6%. Sa stanovišta glavnih trgovinskih partnera u periodu januar-juli 2015. godine registrirana su

¹⁴ DG ECFIN, „Business and consumer survey results“, Economic Sentiment Indicator, July 2015.

povećanje izvoza u Srbiju 9,5%, Italiju 4,2%, Njemačku 3%, Sloveniju 2,7% i Austriju 1,8%, dok je s druge strane došlo do smanjenja bh. izvoza u Hrvatsku od 3%.

Tokom prvih 7 mjeseci 2015. godine ukupni bh. uvoz iznosio je 9,123 milijardi KM što predstavlja povećanje od 0,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Glavni razlog za povećanje uvoza u navedenom periodu bilo je jačanje domaće tražnje što se manifestovalo kroz povećanje prometa u maloprodaji, a potvrđeno rastom neto prihoda u BiH u posmatranom periodu. Osim toga, viši nivo ekonomske aktivnosti u BiH i povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji kao i rast izvoza značajno su doprinijeli ovoj promjeni trenda kretanja uvoza u BiH u odnosu na prvi kvartal tekuće godine.

Ako se struktura bh. uvoza posmatra po proizvodima može se konstatovati da je BiH ostvarila rast uvoza u većini kategorija, a najznačajnija povećanja uvoza ostvarena su u okviru kategorija baznih metala (ponajviše aluminijuma), motornih vozila te osnovnih farmaceutskih proizvoda.

S druge strane, pad uvoza naftnih derivata od preko 20% pri čemu treba imati u vidu i pad cijene nafte na svjetskom tržištu bio je ključni za stagnaciju ukupnog bh. uvoza u navedenom periodu. Pored nafte i naftnih derivata, značajnije smanjenje uvoza ostvareno je u kategoriji gotovih metalnih proizvoda.

Geografski posmatrano, u periodu januar-juli 2015. godine došlo je do povećanja uvoza iz zemalja CEFTA-e od 10%, dok je uvoz iz zemalja EU porastao za 0,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri, u posmatranom periodu došlo je do povećanja bh. uvoza iz Srbije 8,5%, Austrije 8,3%, Italije 5,5%, Njemačke 1,8%, dok je smanjenje uvoza registrirano iz Rusije 20%, Hrvatske 11,4%, a uvoz iz Slovenije je stagnirao sa registriranom stopom od 0,6%.

Tako je vanjskotrgovinski deficit za period januar-juli 2015. godine iznosio 3,932 milijardi KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine smanjen je za 3,4%. Ovo smanjenje vanjskotrgovinskog deficita poboljšalo je pokrivenost uvoza izvozom u BiH za 1,8 p.p, tako da je pokrivenost uvoza izvozom nakon prvih 7 mjeseci iznosila 56,9%.¹⁵

Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH za period januar-juli 2015. godine prikazan je u tabeli ispod:

¹⁵ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-juli 2015. godine", 20.08.2015. godine.

Grafikon 16: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-juli 2015. godine

Izvozi uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				BILANS				Pokrivenost uvoza izvozom		
	I-VII 2014		I-VII 2015		I-VII 2014		I-VII 2015		I-VII 2014		I-VII 2015			januar - juli 2015 promjena u %	
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p		g/g	p.p
UKUPNO	4.987.920	5.190.849	4,1	4,1	9.057.117	9.123.033	0,7	0,7	-4.069.197	-3.932.184	-3,4	-3,4	56,9%		
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG	56.293	97.797	73,7	0,83	253.915	280.629	10,5	0,29	-197.622	-182.832	-7,5	-0,36	34,8%		
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	68.337	94.460	38,2	0,5	392.029	436.492	11,3	0,5	-323.692	-342.032	5,7	0,45	21,6%		
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG	45.416	63.221	39,2	0,36	81.246	86.035	5,9	0,05	-35.831	-22.814	-36,3	-0,32	73,5%		
4 PREHRAMBENE PRAŠKEVINE	165.741	168.340	1,6	0,05	790.384	797.500	0,9	0,08	-624.643	-629.160	0,7	0,11	21,1%		
5 PROIZVODI MINERALNOG	526.766	449.412	-14,7	-1,55	1.579.553	1.358.448	-14,0	-2,44	-1.052.787	-909.036	-13,7	-3,53	33,1%		
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	338.778	383.943	13,3	0,91	861.404	915.213	6,2	0,59	-522.627	-531.270	1,7	0,21	42,0%		
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	141.947	164.452	15,9	0,45	539.058	565.581	4,9	0,29	-397.111	-401.129	1,0	0,10	29,1%		
8 KOŽA I KRZNO	86.964	95.208	9,5	0,17	302.207	275.583	-8,8	-0,29	-215.243	-180.375	-16,2	-0,86	34,5%		
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	371.613	358.442	-3,5	-0,26	107.115	119.979	12,0	0,14	264.498	238.463	-9,8	0,64	298,8%		
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	126.006	146.842	16,5	0,42	217.899	225.590	3,5	0,08	-91.892	-78.748	-14,3	-0,32	65,1%		
11 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	245.311	287.350	17,1	0,84	564.477	584.477	3,5	0,22	-319.166	-297.127	-6,9	-0,54	49,2%		
12 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA.	36.730	32.730	-10,9	-0,08	167.879	185.220	10,3	0,19	-131.149	-152.490	16,3	0,52	17,7%		
14 BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I	8.204	7.880	-4,0	-0,01	8.796	7.438	-15,4	-0,01	-592	442	-174,7	-0,03	105,9%		
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH	1.010.970	1.020.819	1,0	0,20	825.733	874.328	5,9	0,54	185.237	146.491	-20,9	0,95	116,8%		
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I	548.824	585.941	6,8	0,74	1.284.019	1.250.894	-2,6	-0,37	-735.195	-664.953	-9,6	-1,73	46,8%		
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI	182.442	187.822	2,9	0,11	585.032	623.552	6,6	0,43	-402.590	-435.730	8,2	0,81	30,1%		
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI	9.623	9.842	2,3	0,00	102.825	131.678	28,1	0,32	-93.203	-121.836	30,7	0,70	7,5%		
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I	38.466	43.083	12,0	0,09	3.763	3.221	-14,4	-0,01	34.704	39.862	14,9	-0,13	1337,6%		
20 RAZNI PROIZVODI	564.632	597.981	5,9	0,67	196.716	202.735	3,1	0,07	367.916	395.246	7,4	-0,67	295,0%		
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	68	107	57,0	0,00	172	94	-45	0,00	-104	13	-113	0,00	113,8%		
98 NERAZVRSTANO									0	0		0,0			

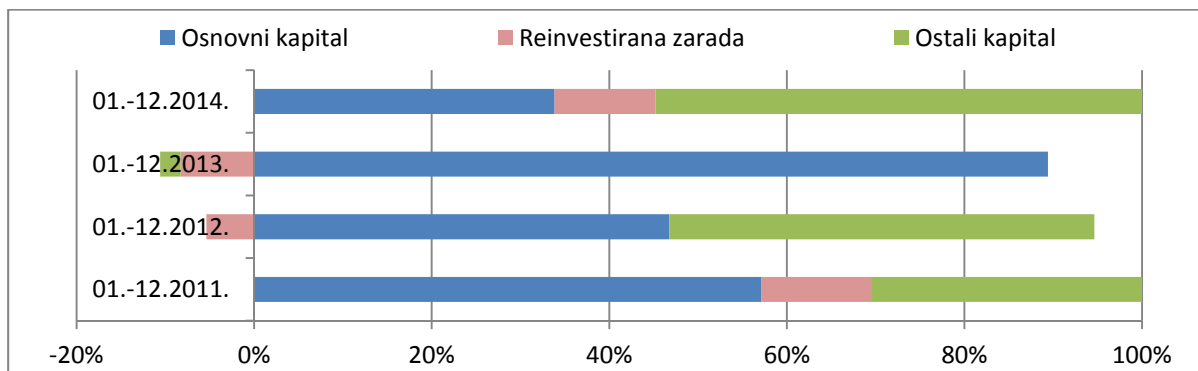
Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. Strane direktne investicije u BiH

Prema novim objavljenim revidiranim podacima ukupna strana direktna ulaganja u 2014. godini su iznosila 740 miliona KM. Ovaj iznos je veći za 66,2% u odnosu na ulaganje u istom periodu prošle godine.

Najveća ulaganja su bila iz Rusije 196 miliona KM, Austrije 174 miliona KM i Hrvatske 88 miliona KM dok su najveća povlačenja kapitala bila iz Njemačke 13 mil. KM i Slovenije 13 mil. KM. Najviše je ulagano u prerađivačku industriju 228,5 mil. KM, poslovanje nekretninama 167,8 mil. KM, finasijske djelatnosti 139,7 mil. KM

Grafikon 17: Sastav kapitala

Izvor: CBBiH

Prema sastavu kapitala u 2014.godini osnovni odnosno osnivački kapital iznosi 33,8%, reinvestirane zarade 11,2% dok se na ostali kapital¹⁶ odnosi 55%.

Tabela 13: Ulaganja po kvartalima u 2012.,2013., 2014.i 2015 godini

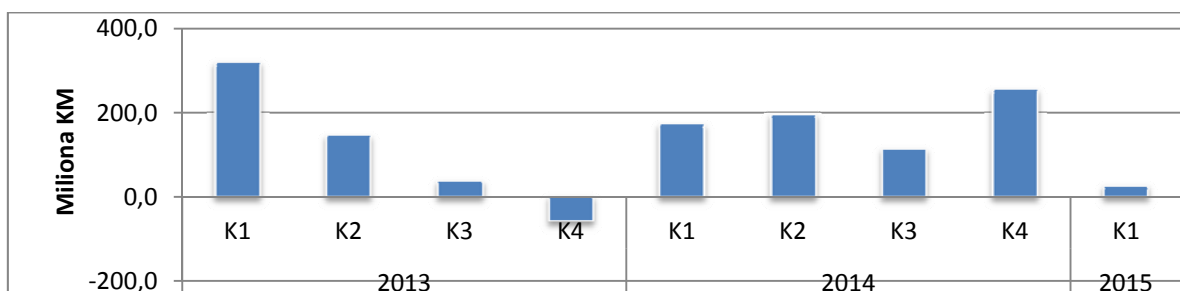
U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	320,1	145,8	36,9	-57,7	445,0
2014	173,5	196,8	113,6	255,6	739,5
2015	26 ¹⁷				

Izvor: CBBiH

Prema posljednjim dostupnim podacima Centralne banke BiH strane direktne investicije u prvom kvartalu iznose 26 miliona KM. Treba uzeti u obzir da je ovaj iznos nepotpun jer ne sadrži evidentirane zadržane zarade koje su dio SDI a objavljuju se samo na godišnjem nivou (ne na kvartalnom nivou).

Najviše je bilo ulaganja iz Slovenije 28 miliona KM i Rusije 14 miliona KM dok je najveće povlačenje kapitala bilo iz Slovačke 17 miliona KM.U prvom kvartalu prema nepotpunim podacima se najviše ulagalo u finansijske djelatnosti u iznosu od 15 mil. KM.

Grafikon 18: Ulaganja po kvartalima u 2013., 2014. i 2015 godini

Izvor: CBBiH

¹⁶ Direktna strana ulaganja su u skladu sa najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). - tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital, - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija - ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostali kapital (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija sa istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

¹⁷ Nepotpuni iznos, bez zadržanih zarada koje se ne objavljuju na kvartalnom nivou.